



BURSA İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME MERKEZİ

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

7. SINIF

II. İSLAM DÜŞÜNCESİNDE ORTAYA ÇIKAN YORUM BİÇİMLERİ II



Sabahattin DÜLGER
İl Millî Eğitim Müdürü

Ekrem KOZ
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Mehmet KÖYLÜ
ÖDM Ekip Sorumlusu

Soru/Etkinlik Yazarları

Sema ER
Cem KARA

Zeynep VAR
Resul BAKIR

Yusuf DEMİR
M. Fatih BÜTÜN

Erkan TAŞDELEN
Fatih ÖZBEK

Özge KORKMAZ
Görsel Tasarım Uzmanı

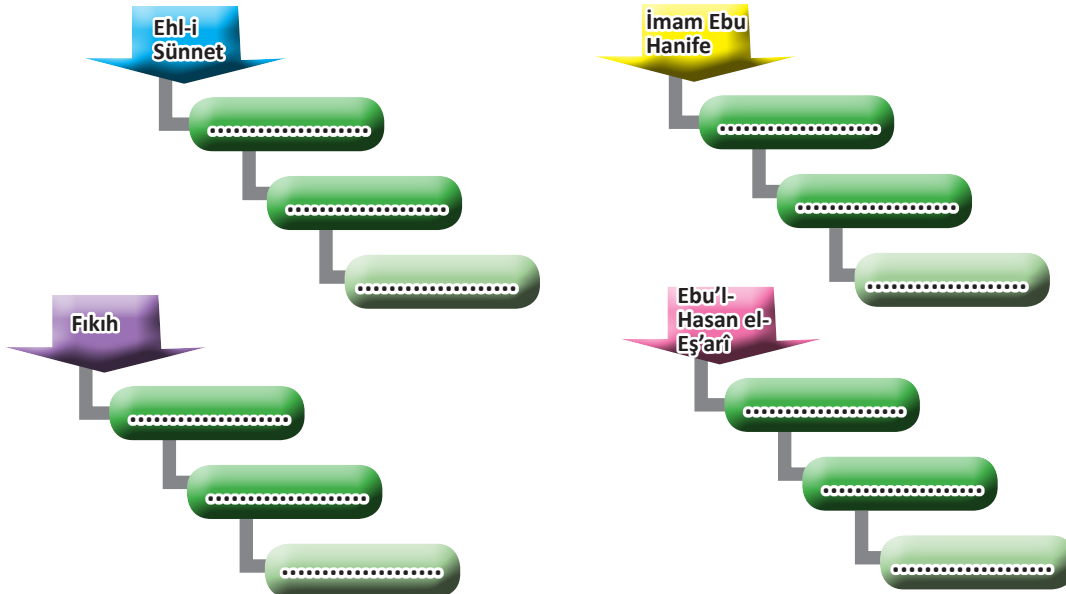
ETKİNLİK 1

Aşağıdaki cümleleri doğru-yanlış açısından değerlendiriniz. Doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” işareti koyunuz.

	1. İslam dininde gönülden bir bağlılıkla kesin olarak inanılması gereken esaslara İslam'ın şartları denir.
	2. İslam düşüncesinde çıkan diğer yorumlardan farklı olarak dini anlama ve yorumlamada Hz. Muhammed'in sünnetini esas alan düşünceye genel olarak “Ehl-i Sünnet” denilmiştir.
	3. Maturîdilik ve Eş'arîlik iki önemli fikhî mezheptir.
	4. Maturîdilik ve Eş'arîlik Ehl-i Sünnet mezheplerindendirler.
	5. İslam'ın inanç esasları toplam beş tanedir.
	6. Fıkıh, İslam Hukuku'na verilen isimdir. Bu alanda uzman olanlara fakih denir.
	7. Dünyada en fazla yaygın olan fikhî mezhep Hanbelîlik'tir.
	8. Türkiye'de Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Şîîlik mezhebi çok yaygındır.
	9. Ehl-i Sünnet düşüncesi içerisinde dört tane fikhî mezhep meşhurdur.
	10. Hanefîlik, Şafîîlik, Malikîlik, Hanbelîlik fikhî mezheplerdendir.

ETKİNLİK 2

Aşağıdaki kavramlar ve alimlerle ilgili üç tanıtıcı bilgiyi boş bırakılan yerlere yazınız.



ETKİNLİK 3

Aşağıdaki bilgileri örnekteki gibi eşleştiriniz.

1.	Kelime olarak gidilecek yer-yol, takip edilen yöntem, ekol anlamlarına gelir.		Maturidîlik
2.	Terim olarak dünyada ve ahirette mutlu olmak için kişinin Allah'ın (c.c.) göndermiş olduğu kuralların hepsini kesin bir şekilde kabullenmesini ve inanmasını ifade etmektedir.		Fıkıh
3.	Ehl-i Sünnet mezheplerindendir. Kurucusu Türkistan'daki Semerkant şehrinde dünyaya gelmiştir.		Şâfîlik
4.	Ehl-i Sünnet mezheplerindendir. Bu mezhep ilk önce Irak ve Suriye'de daha sonra da Nizamiye Medreseleri sayesinde geniş bir alana yayılmıştır.		Hanbelîlik
5.	İslam'ın bireysel ve toplumsal hayata ilişkin hükümlerini bilmek, İslam hukuku.		Malikîlik
6.	Ehl-i Sünnet mezheplerindendir. Bu mezhebin kurucusunun yetiştirdiği iki önemli alim vardır: İmam Ebu Yusuf, İmam Muhammed. Bu mezhep günümüzde Türkiye, Balkanlar, Kafkasya, Türkistan, Afganistan, Pakistan, Bangladeş ve Hindistan'da yaygındır.	1.	Mezhep
7.	Ehl-i Sünnet mezheplerindendir. Bu mezhebin kurucusu sünnetin beşiği olan Medine'de doğmuştur. Bu nedenle bu mezhepte Medineli sahabilerin görüşlerine özel önem verilir. Bu mezhep günümüzde bazı Kuzey ve Batı Afrika ülkelerinde yaygındır.		İtikat
8.	Ehl-i Sünnet mezheplerindendir. Kurucusu 767 yılında Filistin'in Gazze şehrinde doğmuş, 819 yılında Mısır'da vefat etmiştir. Kur'an-ı Kerim'den sonra Hz. Peygamber'in sünneti vazgeçilmez kaynaklardır. Bu mezhep günümüzde Mısır'da, Anadolu'nun doğu kesiminde, Kafkasya, Azerbaycan, Filistin, Seylan, Malaya ve Endonezya'da yaygındır.		Hanefilik
9.	Ehl-i Sünnet mezheplerindendir. Bu mezhebin kurucusu aynı zamanda bir hadisçidir. Topladığı hadisleri "Müsned" adlı kitapta toplamıştır. Bu mezhep günümüzde daha çok Suudi Arabistan'da yaygındır.		Eş'arîlik

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1.



Sema Öğretmen, “İSLAM DÜŞÜNCESİNDE YORUMLAR” ünitesi öncesinde derse harika bir manzara resmiyle başlamış ve öğrencilerinden bu manzarayı yorumlamalarını istemiştir. Öğrencilerden bazıları yeşilin, bazıları şelalenin güzelliğinden, bazıları hissettiği huzurdan, bazıları Allah’ın sonsuz yaratıcılığından etkilendiklerini ifade etmiştir. Manzara aynı olmasına rağmen öğrenciler bu manzaradan farklı anlamlar çıkarmışlardır.

Sema öğretmen bu etkinlikle öğrencileri konuya hazırlamayı amaçlamıştır. Aşağıdakilerden hangisi bu amaçlardan biri olamaz?

- A) İnsanların farklı düşünce ve anlayış yapısına sahip olabileceği
- B) Din ve din anlayışı arasındaki farklılıklar
- C) Evrendeki her şeyin bir sanat harikası olduğu
- D) İslam’ın tek olduğu, insan düşüncelerinin ise farklı olabileceği

2. Aşağıdakilerden hangisi mezheplerin ortaya çıkışına etki eden sebeplerden değildir?

- A) Müslümanların sayısının artması ile fikir çeşitliliğinin artması
- B) Yeni coğrafyaların keşfi ile yeni problemlere çözüm üretme isteği
- C) Kur’an-ı Kerim’deki bazı ayetlerin yoruma açık olması
- D) İslam’ın emir ve yasaklarının Müslümanlar için bağlayıcı olması

3. İslam’da çıkan yorumlar temelde “itikadî ve fikhî” olarak ikiye ayrılır.

Buna göre itikadî açıdan;

- I. İslam dininin inanç(itikat) konularında insanlara rehberlik etmek.
- II. Müslümanların inançlarını hurafelerden korumayı amaçlamak.
- III. İslam’ın inanç esaslarını sistemli bir şekilde ortaya koymak.
- IV. İslam’ın temeli olan tevhid inancını sağlamlaştırmak.

hususları aşağıdaki özelliklerle hangi iki mezhebin hedeflerinden olmuştur?

- A) Maturîdilik-Eş’arîlik
- B) Maturîdilik-Hanefîlik
- C) Hanefîlik-Şafîîlik
- D) Şafîîlik-Eş’arîlik

4. İslamiyet'in ilk dönemlerinde Müslümanlar, sınırlı bir coğrafi ve kültürel çevrede yaşıyorlardı. İlk Müslümanlar, dinimizin inanç esasları hakkında akıllarına takılan konuları Hz. Peygamber'e (s.a.v.) soruyorlar, onun verdiği cevapla da yetiniyorlardı. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) vefatından sonra İslamiyet geniş coğrafi bölgelere yayıldı. Müslümanlar, farklı milletler ve kültürlerle karşılaşarak komşu oldular. Çeşitli kültürlerden binlerce insan da Müslümanlığı kabul etti. Emeviler ve Abbasiler zamanında eski Fars, Yunan ve Hint kültürüne ait çok sayıda eser Arapçaya çevrildi. Özellikle felsefi eserlerin Arapçaya çevrilmesi, İslam dünyasında, her şeyin akılla izahını ön plana çıkaran akılcılık anlayışının yaygınlaşmasına yol açtı. Müslümanlar arasındaki bazı kötü niyetli kimseler de İslam'ın inanç esaslarıyla ilgili şüpheler ve tereddütler oluşturarak, Müslümanların akıllarını karıştırmaya, zihinlerinde şüpheler oluşturmaya çalıştılar. Böylece Müslümanların inançlarını sarsmayı amaçladılar. Bu gelişmeler üzerine İslam âlimleri, dinimizin iman esasları hakkındaki görüşlerini halka açıkladılar ve İslam akaidi ile ilgili eserler yazdılar. Böylece...

Yukarıdaki metnin akışına göre noktalı yere aşağıdakilerden hangisinin gelmesi daha uygundur?

- A) İslam dünyasında itikadî (inançla ilgili) yorumlar ortaya çıktı.
- B) Müslümanlar ibadetlerini nasıl yapmaları gerektiğini öğrendiler.
- C) Çevirisi yapılan eserlerden bazı insanlar olumsuz etkilendi.
- D) Herkes için bu eserler bir başvuru kaynağı oldu.

5. İslam'ın geniş topraklara yayılmasıyla birlikte Müslümanlar birçok sorunla karşılaştılar. Çünkü toplum değişiyor ve sosyal hayatta birçok yeni durum ve sorun ortaya çıkıyordu. Müslümanlar, sosyal hayatta karşılaştıkları sorunlara İslam'ın bakışını öğrenmek için kendi zamanlarında yaşayan, güvendikleri âlimlere gittiler. İbadetlerle ilgili ayrıntıları, haram ve helal konusunda öğrenmek istediklerini İslam bilginlerine sordular. İslam âlimleri de halkın sorularına tatmin edici cevaplar verdiler. Sorulan sorulara, yeni ortaya çıkan dinî meselelere Kur'an ve sünneti esas alarak fikhî çözümler ürettirler. Bu âlimlerden bazılarının dinî görüşleri etrafında geniş halk kitleleri toplandı. Zamanla bu âlimlerin görüşleri ve kaynaklardan dinî hüküm çıkarma yöntemleri, öğrencileri tarafından sistemli hâle getirildi.

Bu ayet-i kerimelerin hangilerinde doğrudan İslam'ın fıkıh alanıyla ilgili bilgiler vardır?

- A) İtikadî yorumlar
- B) Fikhî yorumlar
- C) Tasavvufî yorumlar
- D) Beşerî yorumlar

6. İtikadî mezhepler inanç meseleleri ile fikhî mezhepler ise amelî meselelerle özellikle ilgilenmişlerdir. Aşağıda verilenlerden hangisi amelî mezheplerin cevap verdiği bir soruya örnektir?

- A) Cennete ve cehenneme gidecekler kimlerdir ve bunlar cennete kaç yaşında olacaklardır?
- B) Başımıza gelen olayları kadere bağlamak bize ne kazandırır?
- C) Hangi durumlarda su bulunsa bile teyemmüm almak gerekir?
- D) Teyemmümün kolaylığını inkâr etmek kişiyi dinden çıkarır mı?

7. I. "Namazı kılın, zekâtı verin, rükû edenlerle beraber rükû edin." (Bakara suresi, 43. Ayet)
II. "Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı." (Bakara Suresi, 183. Ayet)
III. "Sana, hilâlleri soruyorlar. De ki: "Onlar, insanlar ve hac için vakit ölçüleridir." (Bakara suresi, 189. Ayet)
IV. "Ey iman edenler! Allah'a, peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin." (Nisa Suresi, 136. Ayet)
V. "Kullarım sana beni sorduklarında bilsinler ki şüphesiz ben yakınım, bana dua ettiğinde duacının dileğine karşılık veririm." (Bakara Suresi, 186. Ayet)

Bu ayet-i kerimelerden hangileri birinci derecede Fık'hî yorumların kapsamında değerlendirilir?

- A) I-II-III-IV. B) I-II-III-V.
C) I-III-IV-V. D) II-III-IV-V.

8. I. Hasta olan bir kişi hangi durumlarda namazını oturarak kılabilir?
II. Salgın hastalıklar döneminde Cuma namazını kılmak yerine öğle namazı kılınırsa olur mu?
III. Cuma namazını sebepsiz terk etmek kişiyi dinen sıkıntıya sokar mı?

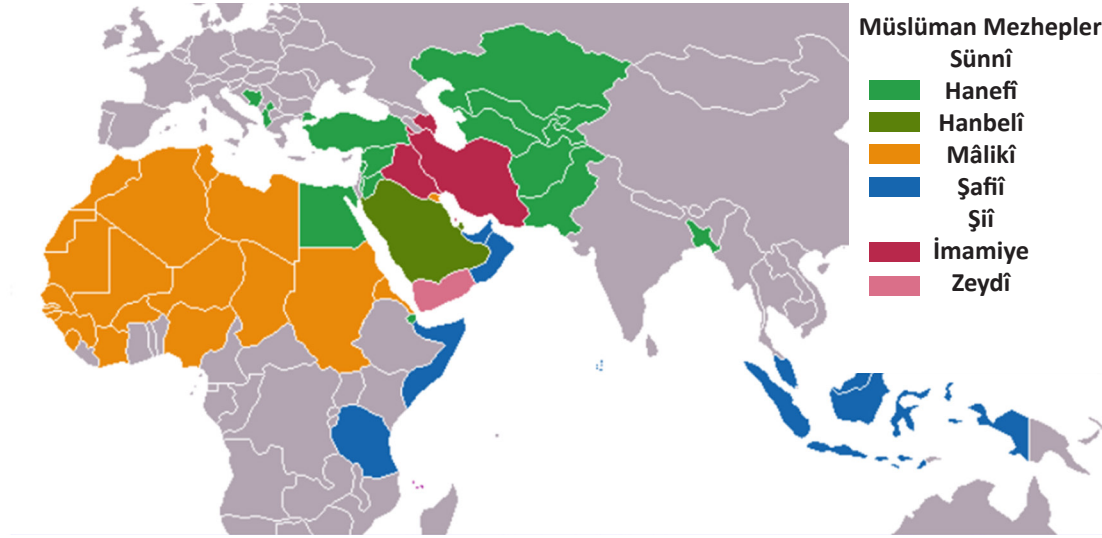
Bu üç soruya verilecek cevaplar aşağıdakilerden özellikle hangilerinin ilgi alanına girmektedir?

	I	II	III
A)	İtikadî	Amelî-fık'hî	İtikadî
B)	Amelî-fık'hî	İtikadî	Amelî-fık'hî
C)	Amelî-fık'hî	Amelî-fık'hî	İtikadî
D)	İtikadî	İtikadî	Amelî-fık'hî

9. Aşağıdakilerden hangisi amelî-fık'hî bir mezheptir?

- A) Şia
B) Maturîdilik
C) Eş'arîlik
D) Şafîîlik

10.



Dünyada Mezheplerin Dağılımı

Yukarıdaki haritada günümüzde dünya üzerinde yaygın olan amelî mezheplerin dağılımı verilmiştir. **Bu haritayı inceleyen bir öğrencinin aşağıdaki çıkarımlarından hangisi kesinlikle yanlıştır?**

- A) Malikî mezhebine mensup olanlar Afrika kıtasında ve Basra körfezinde yaşamaktadır.
- B) Hanefî mezhebini benimseyenler genelde Türklerin yaşadığı yerler ve çevresidir.
- C) Bir mezhebin yaşadığı bir bölgede başka bir mezhebin din anlayışını görmek imkânsızdır.
- D) Şafiî mezhebi genellikle kıyı bölgelerinde yaygın olduğundan denizciler bu mezhebi gittikleri yerlerde yaymışlardır.

11. Din anlayışı olarak ortaya çıkan yorumlar, dinin asli kaynaklarına uygun olması ölçüsünde değerli ve anlamlıdır. Farklı yorumların benimsenebilmesi için İslam'ın temel kaynakları olan Kur'an ayetlerine ve Hz. Peygamberin sünnetine aykırı olmaması gerekir. Yetkin olmayan kişilerin, dini anlama usullerine uymaksızın ortaya attığı her görüş ve yorum, bir din anlayışı olarak değerlendirilemez. Bir görüşün sağlıklı bir din anlayışı olarak görülmesi için o görüşü ifade eden kişinin ilmî birikime sahip olması, dini yorumlama biçimlerine vakıf olması ve o görüşün dinin özüne ve ruhuna ters düşmemesi gerekir. Zaten günümüzde din dairesi içerisinde meşru kabul edilen yorumlar, inananların büyük çoğunluğunun benimsemesi sonucunda bir din anlayışı olarak varlığını devam ettirebilmişlerdir. Dinin özüne aykırı yorumlar ise bir sapma olarak görülmüştür.

Verilen bilgilerden aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

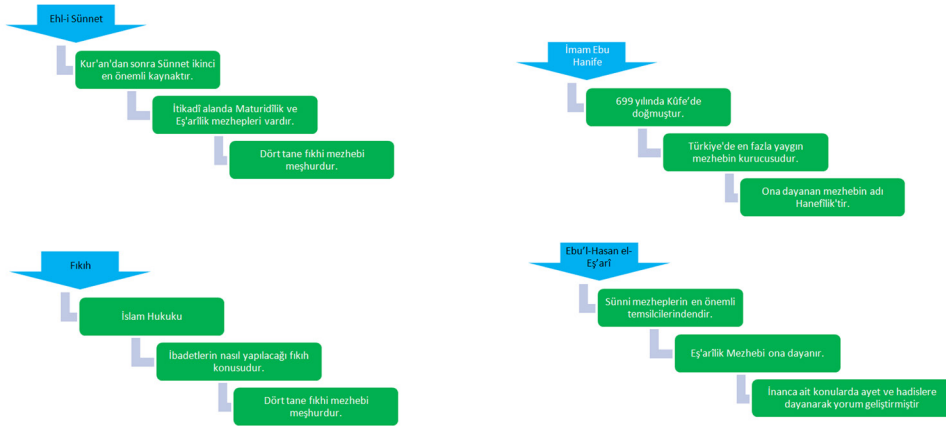
- A) Din anlayışı oluşturulurken Kur'an ve sünnet gibi asli kaynakların aksi yönünde görüş ortaya konmaz.
- B) Yetkin olmayan kişilerce ortaya konulan din anlayışı kesinlikle kabul edilemez.
- C) Âlimler din anlayışı oluştururken kesinlikle dinin vermek istediği mesajın aksine görüş ortaya konmaz.
- D) İslam'ın yoruma açık bir din olması çıkan yorumların her birinin tutarlılığını gösterir.

Cevap Anahtarı

ETKİNLİK 1

1. Y	2. D	3. Y	4. D	5. Y	6. D	7. Y	8. Y	9. D	10. D
------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------

ETKİNLİK 2



ETKİNLİK 3

1. Kelime olarak gidilecek yer-yol, takip edilen yöntem, ekol anlamlarına gelir.	3. Maturidilik
2. Terim olarak dünyada ve ahirette mutlu olmak için kişinin Allah'ın (c.c.) göndermiş olduğu kulların hepsini kesin bir şekilde kabullenmesini ve inanmasını ifade etmektedir.	5. Fıkıh
3. Ehl-i Sünnet mezheplerindendir. Kurucusu Türkistan'daki Semerkant şehrinde dünyaya gelmiştir.	8. Şafii
4. Ehl-i Sünnet mezheplerindendir. Bu mezhep ilk önce Irak ve Suriye'de daha sonra da Nizamiye Medreseleri sayesinde geniş bir alana yayılmıştır.	9. Hanbelilik
5. İslam'ın bireysel ve toplumsal hayata ilişkin hükümlerini bilmek, İslam hukuku.	7. Maliki
6. Ehl-i Sünnet mezheplerindendir. Bu mezhebin kurucusunun yetiştirdiği iki önemli alim vardır: İmam Ebu Yusuf, İmam Muhammed. Bu mezhep günümüzde Türkiye, Balkanlar, Kafkasya, Türkistan, Afganistan, Pakistan, Bangladeş ve Hindistan'da yaygındır.	1. Mezhep
7. Ehl-i Sünnet mezheplerindendir. Bu mezhebin kurucusu sünnetin beşiği olan Medine'de doğmuştur. Bu nedenle bu mezhepte Medineli sahabilerin görüşlerine özel önem verilir. Bu mezhep günümüzde bazı Kuzey ve Batı Afrika ülkelerinde yaygındır.	2. İtikat
8. Ehl-i Sünnet mezheplerindendir. Kurucusu 767 yılında Filistin'in Gazze şehrinde doğmuş, 819 yılında Mısır'da vefat etmiştir. Kur'an-ı Kerim'den sonra Hz. Peygamber'in sünneti vazgeçilmez kaynaklardır. Bu mezhep günümüzde Mısır'da, Anadolu'nun doğu kesiminde, Kafkasya, Azerbaycan, Filistin, Seylan, Malaya ve Endonezya'da yaygındır.	6. Hanefilik
9. Ehl-i Sünnet mezheplerindendir. Bu mezhebin kurucusu aynı zamanda bir hadisçidir. Topladığı hadisleri "Müsned" adlı kitapta toplamıştır. Bu mezhep günümüzde daha çok Suudi Arabistan'da yaygındır.	4. Eş'arilik

Çoktan Seçmeli Sorular

1. C	2. D	3. A	4. A	5. B	6. C	7. B	8. C	9. D	10. C	11. D
------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------	-------